

”Kirkemøtet som morgendagens kirkelige Storting?”

Ved ekspedisjonssjef i KKD, Ingrid Vad Nilsen

Når spørsmålet i tittelen er stilt, er det rimelig å begynne med å se på hva som faktisk er Stortingets oppgaver.

Norges Storting har lovgivende, kontrollerende, bevilgende og beskattende myndighet. I tillegg har vi et maktfordelingsprinsipp i Norge mellom Storting, regjering og domstolene.

Kirkemøtet (KM) har i dag en lovgivende myndighet i indrekirkelige forhold og denne bygges gradvis ut.

Den kontrollerende myndighet er ikke tilsvarende utviklet. Her må kirken ta demokratiet på alvor og bygge ut systemer som legger til rette for at KM kan kontrollere Kirkerådet (KR).

Dette vil måtte føre til en ansvarliggjøring av KM der man ikke så lett kan unnlate å prioritere. Skal kontrollmekanismene fungere, må KM selv stå for prioriteringene og utøve kontrollen i forhold til de prioriteringer man selv har gjort.

Bevilgende og beskattende myndighet henger sammen. Det gir ingen mening å snakke om dette uten at det er en inntektskilde å bevilge og beskatte ut fra. På dette feltet har KM i dag ingen myndighet og det ligger heller ingen føringer i Stortingsforliket fra i vår om dette.

Pr i dag er det altså lite i KM som minner om Stortingets funksjoner.

Og en del trekker nok også litt på smilebåndet av vedtaksformuleringene som er mer opptatt av å takke for og be om og henstille til enn av å slå fast og forby og påby. KM produserer i dag mer resolusjonstekster enn lovttekster – kanskje en tradisjon man har tatt med seg fra de frivillige kirkelige landsmøtene. Det er selvfølgelig ikke nødvendigvis noe galt i måten KM fatter vedtak på – men det likner lite på Stortingets.

Men det er flere – og kanskje viktigere – brister i sammenlikningsgrunnlaget mellom Stortinget og KM.

Stortinget er for alle borgere av nasjonen. Kirken er pr i dag både en del av den offentlige forvaltning og en organisasjon i det sivile samfunn, med frivillig medlemskap.

Man melder seg ikke ut av Norge om Stortinget fatter vedtak man er uenig i. Ved neste valg kan man stemme på andre, man kan arbeide gjennom partiene for å påvirke eller gjennom interesseorganisasjoner – eller man kan slutte å bry seg og la være å stemme. Man fortsetter likevel som fullverdig borger av landet.

KM har et ansvar for å holde kirken som organisasjon eller organisme sammen på en helt annerledes måte. Det er mulig på melde seg ut av kirken i protest mot vedtak fattet i KM.

(Særlig i en situasjon hvor kirken i årevis har vært mer opptatt av å få navn ut av medlemslistene enn å lage velkomstmateriell.)

Derfor må KM på en særlig måte ta ansvar for helheten i kirken. KM vil neppe tåle at det finnes store mindretall som ikke blir hørt og sett og ivaretatt. Det kan gå på teologiske spørsmål, men i framtida også på spørsmål om fordeling av ressurser eller arbeidsforhold for ansatte eller om ulike oppfatninger om nødvendigheten av et demokratisk forankret kirkelig styre.

I en slik situasjon vil KM bli nødt til å balansere gjennom mange smale sund for å løse kirkeskipet videre. Det vil kreve en annen slags styringskompetanse enn den som utøves når Stortinget fatter sine flertallsvedtak.

Da KM ble etablert, var det med et ønske om at kirken skulle ha et organ som kunne tale på kirkens vegne. Man ønsket å bygge opp et organ som hadde legitimitet og autoritet i seg selv, på vegne av Dnk. Heller ikke her likner KM på Stortinget der det er partiene som er talerør for den politikk som føres.

For folk flest i dag, tror jeg KM oppfattes som et normgivende organ med myndighet til å fatte en del beslutninger som får konsekvenser for hele kirken. Det beste eksemplet akkurat nå er nok gudstjenestereformen. I tillegg oppleves KM som kirkens røst i aktuelle samfunnsproblemer enten det handler om miljø og klimakrise eller innvandring og integrering.

Mediamessig er det likevel mange dilemmaer idet man i liten grad klarer å få medias interesse for det arbeid som skjer på KM. Her ser det ut til at 11 biskoper på mange måter har overtatt media-arenaen. Og medias dekning eller manglende dekning har mye å si for hvordan folk flest oppfatter KM og viktigheten av dette møtet.

Framtida:

Hvis vi om 25 år fortsatt må bruke Stortinget som hjelpeord for å forklare hva KM er, så har vi spilt kommunikasjonsmessig fallitt.

Med vårens Stortingsforlik som referanseramme, vil det være viktig at KM fortsatt bygges opp som et viktig og nødvendig organ i sin egen rett – for hele kirken.

Vi behøver ikke kalle Idrettstinget for idrettens Storting for å forstå hva det er. Den samme selvbevissthet på egne vegne må vi kunne ha i forhold til KM.

Dersom vi nå lykkes med demokratireformen vil nytt landskap ligge åpent for kirken.

Da blir KM i enda sterkere grad enn i dag det sted der alle saker må finne sin endelige løsning.

Da vil det ikke lenger være andre ankeinstanser eller politikere og departement å skylde på. Det vil være viktig å finne ut på hvilke nivå i organisasjonen hva skal behandles og besluttes og det må etableres ordninger for gjensidig fordeling av makt og ansvar mellom nivåer og grupper.

Midt i strevet med å gjennomføre demokratireformen, vil det også være viktig med en dialog om hva slags demokratibegrep som passer for en kirkelig virksomhet. Ikke fordi man skal slippe å ta demokrati i kirken på alvor, men fordi Stortingsparallellellene ikke er brukbar. Derfor trenger vi en kirkelig demokratiforståelse som sikrer medvirkning og medbestemmelse, kontrollmekanismer som sikrer legitimitet, og samtidig forutsigbarhet, service og brukervennlighet. Akkurat brukervennlighet i kirkelig sammenheng kan bety å sikre tilstrekkelig ettertenksomhet og bruk av tid for å få alle/ alle nivåer i organisasjonen med.

En fremtidig finansieringsordning vil være avhengig av en myndighetsfordeling mellom organer på nasjonalt nivå og mellom myndighetsnivåene.

De som forvalter pengene vil ha arbeidsgiveransvar og mest innflytelse. Hvordan arbeidsgiveransvaret for prestene blir organisert i en fremtidig kirkeorganisasjon vil her være et viktig signal for resten av organisasjonen.

Her gjenstår det viktige avklaringer internt i kirken. Det vil være viktig å finne samtlige og gode løsninger som ikke fører til at for mange bruker for mye negativ energi for å få dette på plass.

I stedet for å sammenlikne med Stortinget, kan vi hente mye god kunnskap og inspirasjon fra 100vis av andre kirker andre steder i verden som klarer å styre seg selv på alle områder selv om både teologisk og politisk spenn kan være like stort som hos oss.

La meg nevne et par eksempler på kirker som står oss nær.

Når United Methodist Church avholder sine kirkemøter, kan ethvert medlem av kirken globalt fremme forslag direkte for møtet. Alle forslag blir behandlet gjennom et sinnrikt komitésystem der noe blir lagt til konsensus-protokollen, mens andre saker tas opp til drøfting før de fremmes videre i systemet på møtet eller avvises. En egen finanskomite tar ansvar for at møtet ikke bevilger mer penger enn det som står til rådighet.

Church of England har et system i sitt kirkemøte med tre kammer: prester, leke og biskoper. Alle vedtak må ha flertall i alle tre kammer for å bli vedtatt.

Slik kunne vi fortsette jorda rundt og hente inn nyttig kunnskap fra kirker som har levd langt mer uavhengig av staten enn oss i 100vis av år.

Jeg har altså ingen forventning eller forhåpning om at KM i tida framover nærmer seg Stortingets måte å organisere seg på.

Kirken må finne relevante størrelser å sammelikne seg med i andre kirker mer enn i den nasjonale politiske virkelighet i Norge.

Gjennom arbeidet med demokratireformen bør det komme gode innspill til hvordan de kirkelige behandlings- og beslutningsstrukturer skal se ut etter 2013.